

Alternativní bydlení

diplomová práce ŠA AVU

Markéta Mráčková

2014

vedoucí práce

prof. Emil Přikryl

obsah

úvod.....	2 — 6
odkazy, literatura, dokumenty	7
celková situace	8 — 9
Žižkov čp. 1	10 — 13
skladová základna.....	14 — 17
vnitroblok sv. Kříže	18 — 21
bývalé jesle.....	22 — 24

Alternativní bydlení → A + B

A

Alternativa → výběr, volba mezi dvěma nebo několika vzájemně se vylučujícími možnostmi, jedna z těchto variant.

Alternativní → založený na možnosti výběru, volby mezi dvěma nebo více eventualitami, jsoucí jednou z alternativ.

B

Bydlet → mít příbytek, domov (na nějakém místě).

Byt → soubor místností i jednotlivá místnost k bydlení, obydlí, příbytek.

The Primitive Hut, frontispis knihy Marca – Antoina Laugiera Essay on Architecture od Charlese Eisena, alegorické zobrazení Vitruviový primitivní chýše.

Pokládám si otázky, na které neznám odpovědi. Přesto jsou pro mne tyto otázky zajímavější než jejich zodpovězení. Jednoznačné odpovědi často neexistují, mění se. Pokládám si otázku, jak bydlet? Jak bydlet bez celoživotního zotročení hypotékou a jak takovou nabídku bydlení podporovat? Jak podporovat dostupné bydlení pro ty, kteří jsou nejvíce ohroženi chudobou nebo pro ty, kteří podporu potřebují (mladé rodiny s dětmi, senioři, hendikepovaní, mladí lidé atd.).¹ Stavět stále nové domy v čím dál tím více odlehlejších částech města by logicky mělo být tou nejdražší možnou odpovědí na otázku. Praxe se ale nechová logicky.

Způsob, jakým dnes architekti komunikují s veřejností, je sebezničující. Architektonická média prezentují množství drahých, podivných předmětů, které pro oby-

čejného člověka nic, snad kromě určitého technického pokroku, neznamenaají. Lidé si najímají architektky, aby jim vytvořili iluzi. Pro obor to však není tak přínosné, jak na první pohled vypadá. Myslím, že architekti by měli vyslat veřejnosti signál, že jsou schopni lidem pomoci a nabídnout lepší život. (...)

(...) Naše odbornost spočívá v tom, že jsme jedinou profesí, která společenské vztahy převádí do prostorových. Nejde o názor univerzálního humanisty, který ví, co je dobré pro společnost a co není, musíme se přizpůsobit existujícím společenským vztahům a zlepšovat je. Vzhledem ke složitosti společnosti nelze hledat jediné řešení. (...)

Ivan Kucina, O postavení architekta v Srbsku, ERA 21. 06/ 2013. Formy sociálního bydlení: Srbsko. str. 45

V Čechách i v Praze je již skoro vše postaveno a mnoho objektů je prázdných, nevyužitých či využitých špatně. Jak s těmito stavbami naložit, jak jim dát smysl? Zbořit objekt, postavit nový a za padesát let ho opět zbořit, to není řešení. Neuvážené ničení vymazává z povědomí i část naší historie. Téměř každý dům má svou historickou, architektonickou, kulturní či jinou hodnotu. Recyklací domů by mohlo vzniknout mnoho potřebných ploch nejen pro bydlení, ale i pro další využití. Jsem přesvědčena, že se musíme naučit využívat a přeměňovat stávající domy, pokoušet se hledat nová řešení a podmínky jejich užití.²

PRÁCE x MATERIÁL x ENERGIE

Z následujících tabulek jsou patrné tyto skutečnosti:

- přibližné náklady na hrubou stavbu se pohybují okolo 44% z celkových nákladů stavby, životnost konstrukcí hrubé stavby je v průměru okolo 100-200 let
- přibližné náklady na ostatní konstrukce a vybavení staveb pro bydlení se pohybují okolo 33%, jejich životnost je v průměru okolo 30-60 let
- přibližné náklady na vybavení objektu energiemi a instalace se pohybují okolo 19% z celkových nákladů stavby, životnost těchto konstrukcí se pohybuje v rozmezí 20-50 let

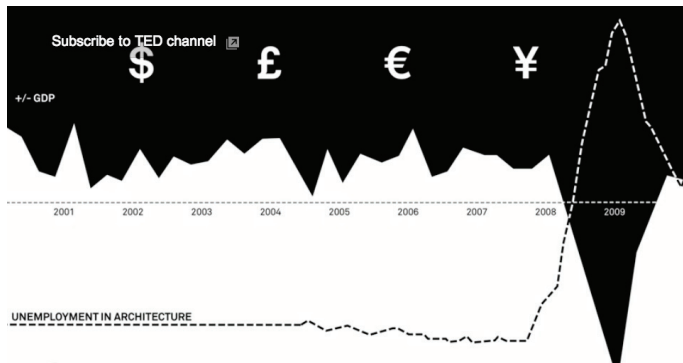
Práce x materiál x energie, z práce Architektonická typologie úsporných staveb pro bydlení, autor Martin Navrkal.

Každá rekonstrukce vyžaduje specifické řešení včetně specifického nového využití, často experimentálního. Vždy závisí na konkrétní skupině lidí a na pravidlech, která si stanoví. Je to cesta vytváření, vymýšlení a kreativity budoucích obyvatel.

Rekonstrukce pro mě znamená, že si minulých hodnot, chci zachovat kontinuitu a zároveň se svobodně něčeho vzdávám. Výměnou za to získám jinou hodnotu. Rekonstrukce nemusí znamenat návrat všech prvků do původní podoby, často jde o vytvoření elementárního funkčního prostředí, které lze dále využít.

(...) Architektura není jen o velkých gestech a budovách. Město nemusí stavět jen málo za hodně, ale také hodně za málo. S pomocí jeho obyvatel. (...) Alastair Parvin, přednáška na wikihouse.cc

Drobné projekty mohou být v budoucnosti velkou příležitostí. Typ podobných zakázek by se z tvrdého projektování přeléval do měkčích forem navrhování, plánování a konzultací.¹

Nezaměstnanost v architektuře, z přednášky Alastaira Parvina, wiki-house.cc.

K realizaci alternativních forem rekonstrukcí bude nutné vytvořit komunitu lidí se společným cílem a představou, kteří od počátku budou vytvářet identitu svého bydlení. Jde o pomalý proces odspodu nahoru, vytváření pracovních stolů, diskuzí a společného plánování. Společným úsilím je možné vytvořit projekty, které by pro jednotlivce nebyly dosažitelné. Významná je i spolupráce s lokálními městskými částmi a její podpora. Město má možnost podporovat alternativní projekty. Je rozumnější podporovat malé lokální projekty než nadnárodní development.⁴

Stát (obec) má možnost relativně rychle zajistit nízké náklady bytové výstavby, například v podobě poskytnutí pozemku pro výstavbu zdarma či pomocí dotačních titulů z oblasti podpory nabídky.

Přímá podpora bytové výstavby přímým způsobem zvyšuje nabídku bydlení na trhu a tak přímo vytváří tlak na snížení (stagnaci) nájemného v soukromém sektoru.

Podpora nabídky má nevýhodu vysoké pravděpodobnosti nízké efektivity výstavby sociálních bytů z důvodu chybějícího konkurenčního prostředí, zneužívání veřejných zakázek a předražování výstavby hrazené z veřejných zdrojů.

Výhradní orientace na podporu poptávky často vede k akceleraci procesu sociálního vyloučení příjmově slabších domácností v méně kvalitním a periferním bytovém fondu.

Lux, M. Mikeszová, M. Sunega, P. Podpora

dostupnosti bydlení pro lidi akutně ohrožené sociálním vyloučením - mezinárodní perspektiva a návrhy opatření v ČR. str. 17, 18

Squatování

Radikálním příkladem využití prázdných objektů je squatování. Ve Švýcarsku squat funguje jako alternativní volba způsobu bydlení pro ty, kteří nechtějí většinu svého času věnovat vydělávání si na nájem. Nabízí větší svobodu. Squatování ve Švýcarsku znamená elementární bydlení, právo na studenou vodu a elektřinu. Pokud se majitel domu chce squaterů zbavit, musí mít vypracovaný a místními občany a sousedy odsouhlasený plán budoucího stavebního záměru, teprve poté může donutit squaterý odejít. Standartní doba tohoto procesu jsou 2 – 3 roky. Je to účinný nástroj, který majitele nutí, aby se o svůj majetek starali a chátrání objektů nevyužívali ke spekulacím.⁵

Torre David, Caracas, Venezuela. Nedokončený, opuštěný mrakodrap, obydlený lidmi, z přednášky Ingenious homes in unexpected places.

Neziskové záměry

Součástí modelu neziskového a svépomocného stavění pod tržní cenou je limitovaný rozpočet, který zajišťuje ekonomičnost a funkčnost procesu. Každý pomáhá s tím, co ovládá. Omezený rozpočet je na jednu stranu frustrující, na druhou stranu může dát vzniknout netradičním řešením a roztáčí mozkové závity. I nejlevnější a nejelementárnější řešení slouží svému účelu. Díky nekomerční povaze stavění mohou vzniknout i další prostory pro různé aktivity budoucích obyvatel nebo prostory pro další nájemce.

Skutečnost, že účast v programu Podporovaného bydlení je omezena pouze na obce (a neumožňuje žádat o podporu dalším subjektům, například neziskovým organizacím), a zejména pak velmi nízká úroveň státního garantu při výstavbě podporovaných a sociálních bytů, která předpokládá vysokou a nevratnou kapitálovou spoluúčasť investora, jsou zřejmě hlavními bariérami pro úspěch obou programů. (...)

Argumentem, do velké míry oprávněným, proti posílení této formy podpory je skutečnost, že nová bytová výstavba je velmi drahá a že pro účely sociálního bydlení by bylo vhodnější využít stávající bytový fond. Stát však nenabízí žádnou podporu

(*grant, zvýhodněný úvěr, garance*) pro koupi existujících bytů za účelem provozu sociálního bydlení (určených, například, zejména pro neziskové organizace); a to i z důvodu, že sociální bydlení jako koncept bydlení není jasně definován zákonem. Obecně, podpora ne–obecních neziskových provozovatelů sociálního bydlení v oblasti zajišťování sociálního bydlení a bytové správy v naší zemi zcela chybí, jakkoliv tito provozovatelé jsou v mnoha vyspělých zemích dnes naopak upřednostňováni. Lux, M. Mikeszová, M. Sunega, P. Podpora dostupnosti bydlení pro lidi akutně ohrožené sociálním vyloučením - mezinárodní perspektiva a návrhy opatření v ČR. str. 39

Předpokládané znovuvyužití a rekonstrukce objektů by měla slevit ze standartu vyžadovaných norem a obecných technických předpisů, které jsou mnohdy nesmyslně vysoké. Využít již vloženou energii a nespotřebovávat energii na vybudování kompletně nového. Podstatnější je, že toto bydlení existuje a funguje, než jak vypadá. Řídí se heslem „forma následuje peníze.“⁶

forma sleduje funkci
forma sleduje vědu
forma sleduje peníze

Domy mohou být nejen společně obývané, ale i sdílené. Sdílením některých věcí se dá ušetřit na realizaci i provozu a tím celý záměr zlevnit. Některé objekty by měly být koncipovány jako mnohofunkční. Práce i bydlení pohromadě. Snadná dostupnost věcí, sdílení a vzájemná koprodukce. To jsou velmi smysluplné věci, které z domů dělají živoucí lidské domovy a ne ghetta, odpadkové koše na lidi, jež část společnosti nechce znát.

Proč musí mít levné bydlení parkovací místa? Pro lidi, kteří většinou auta nevlastní? Proč musí mít koupelna 4 m²? Lze udělat pěknou koupelnu i menší. Proč musí být byt prosluněný?

Wallisblok, Rotterdam, Hulshof architecten, rekonstrukce obytného bloku, výměna fasády, prostorové schéma bytů, 2008.

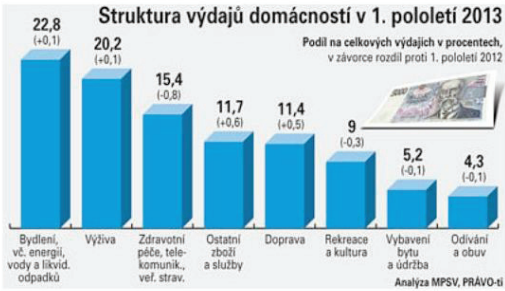
Modernistická představa o komplexním a velkorysém řešení problému dostupného bydlení pro všechny bohužel zklamala. Na vině jistě není jen architek-

tura, ale předně ztráta sociální a politické podpory, či jednoduše řečeno příliš megalomanské plány.⁷ Zdá se, že spíše projekty drobnějšího měřítka mají šanci na úspěch.

The Pruitt – Igoe, St. Louis, Missouri, výstavba bytů 1954, demolice domů, 1972 – 76.

Pokud se v dnešní době staví nové obytné domy, jde převážně o byty určené k prodeji do osobního vlastnictví. Forma nájemního bydlení u nás prakticky zanikla. Využívají ji převážně mladí lidé, kteří si ještě nenaspořili na to, aby získali hypotéku, a ve chvíli, kdy se jim to podaří, odcházejí do vlastního. Týká se to i seniorů, kteří se ještě nepřestěhovali z bytů, ve kterých bydleli celý život. Případně je nájemní bydlení využíváno pro sociální podporované bydlení. Nájemní bydlení jako možnost řešení si dnes připouští málokdo. Domnívám se, že pokud by výše nájemného byla v rozumném poměru k příjmu, nebyl by důvod si každou cenu pořizovat vlastní byt či dům.⁷

Struktura výdajů domácností v 1. pololetí 2013
FOTO: ti, Právo

Struktura výdajů domácností v 1. pololetí 2013. Bydlení včetně energií, vody a likvidace odpadků 22,8 %.

1 Zejména ve třech obdobích životního cyklu je člověk nejvíce ohrožen chudobou, v dětství, během rodičovství a ve stáří. Mareš, P. Sociologie nerovnosti a chudoby. str. 49

První kontakt s bídou je skrz naskrz zvláštní. Tolik jste o bídě přemýšleli - je to to, čeho jste se celý život báli, o čem jste věděli, že se vám může dříve nebo později přihodit; a přece je to všechno úplně jinak. Mysleli jste si, že to bude docela jednoduché, a ono je to mimořádně složité. Mysleli jste si, že to bude strašné; je to jenom odporné a nudné. Jako první objevíte zvláštní poníženost bídý; triky, do kterých vás nutí, složitou lakotu, obracení každé kůrky. Orwell, G. Na dně v Paříži a Londýně. str. 17

Zatím mám pocit, že jsem viděl jenom okraj bídý. I tak mohu poukázat na pár věci, které jsem se naučil, když jsem byl na dně. Už nikdy si nebudu myslet, že všichni tuláci jsou ožralí lotři, nebudu očekávat, že nějaký žebrák bude vděčný, když mu dám penci, ani nebudu překvapen, že nezaměstnaní ztrácejí energii; už nebudu přispívat na Armádu spásy, nedám své šaty do zastavárny, neodmítnu reklamní leták, ani si nevychutnám jídlo v přepychové restauraci. To je začátek. Orwell, G. Na dně v Paříži a Londýně. str. 222

Chudoba je nutná nejen proto, že je neodstranitelná, ale také proto, že umožňuje bohatství. Díky tomu, že třída nuzných pracuje a málo spotřebovává, národ může bohatnout, zhodnocovat svá pole, osady, doly, vyrábět produkty, jež se pak prodávají po celém světě; zkrátka národ

bez chudiny by byl národ chudý. Nouze je prvek pro stát nutně potřebný. V ní společnost žije svým nejskrytějším, ale také nejopravdovějším životem. Chudí jsou podstatou a slávou národů. Foucault, M. Dějiny šílenství/ Hledání historických kořenů pojmu duševní choroby.

2 Ohrožené objekty Prahy 1 objekty.praha1.cz
Mapa pražských kauz www.praguewatch.cz
3 Rozhovor s Rory Hydem http://failedarchitecture.com/is-the-architectural-profession-still-relevant/
kniha Future Practise/ Conversations from the edge of Architecture

You interviewed a wide variety of people, covering many topics, but what do you see as the central message of Future Practice? To put it very simplistically, the central message is that I believe architecture can reclaim some social and public relevance by expanding its toolkit of strategies. In my interview with Bruce Mau — an outsider, importantly — he argues that architects “spent so much time policing the fence that you forgot to open the door.” In other words, we constructed such an exclusive professional fortress of accreditation, institutes, awards and even our own discourse, that we lost touch with other people and adjacent disciplines and what we could learn from them. (...)

We are currently witnessing a period of restructuring in several fields, from economics and politics to design and society. You propagate a recalibration of architecture as well. What do you consider the most urgent reshaping or refocusing that architecture needs? I think that architecture needs to redefine what it can offer society at large. The public see us as the ones only interested in formal novelty and fussy detailing, making everything expensive. As an example of how poor the regard for architects is here in Australia, in the context of a debate about Barangaroo — the largest development site in Sydney — our former Prime Minister Paul Keating recently claimed that architects “know more about kitchen amendments than the rest of us. That’s about the limit of their expertise.” He’s literally telling us to get back in the kitchen, like a 1950s housewife! Despite our training, skills and experience in thinking through questions of development, strategy and urban vision, our opinions are seen as irrelevant in this case.

However, we must admit there is a kernel of truth in Keating’s criticism. Why should we be consulted on how to equitably build a city when we’re so aligned with the interests of developers? While many architects are comfortable operating as strategic integrators and practical visionaries, reframing the profession is more than about marketing and perception, we also have to change the way we operate to meet in the middle somewhere.

I think the trick is to see buildings as one part of a much broader strategy for social change, rather than as an object in space and therefore an end in itself. This is what Indy is saying, “we happen to do built environment if that’s what’s required.” And buildings are quite often required. When done well, for the right reasons, and informed by the right research and understanding, they can provide a resource like no other, and have an incredible capacity to embed a positive social pattern into a place over a long period of time. Few other disciplines can do this, and that’s the power of architecture. (...)

(...) architects will need to reframe what they do to be necessary and worth it, not an optional add-on. I believe this lies in our strategic thinking at a civic scale, as integrators and public voices, as visionaries with a positive narrative.
4 Viz například projekt Wallisblok v Rotterdamu od Hulshof architecten. Jde o projekt kolektivní rekonstrukce opuštěného obytného bloku, bez developera, za pomoci architektů, města, bank a budoucích nájemců. Každý z nájemců vložil do projektu částku, podle velikosti budoucího bytu, zavázal se, že bude v místě bydlet minimálně rok a souhlasil s dalšími společnými pravidly. Každý z obyvatel pomáhal ve skupině podle vlastního zájmu, ve stavební, zahradní nebo finanční skupině. http://www.hulshof-architecten.nl/portfolio/kopersgroepen-cpo-bouwgroepen/detail/wallisblok/4, brochure poetic freedom.

Podobné iniciativy je možno vidět například v Berlíně, v knize Selfmadecity Berlin/ Stadtgestaltung und Wohnprojekte in Eigeninitiative je prezentována desítka podobných projektů.

Bottom-up Urbanism: Do Not Plan, Play the City http://urbantimes.co/2013/06/bottom-up-urbanism/ atd.
5 Zatímco v industriální společnosti bylo riziko spojeno zejména s tím, že značná část bude vyloučena z účasti na užití vytvořeného bohatství, v budoucnosti existuje riziko, že celá společnost bude vystavena rizikům plynoucím z produkce tohoto bohatství. Některé z těchto rizik jsou globálního charakteru, a proto proti nim bohatství nechrání. Beck (1992) konstatuje, že chudoba je hierarchická a smog demokratický. Mareš, P. Sociologie nerovnosti a chudoby. str. 36

Squat, Alena Boika
http://www.divus.cc/praha/cs/article/my-switzerland-in-the-middle-of-nowhere
(...) Když jsem si po příjezdu do Švýcarska uvědomila, že nemám jasnou představu, kde a proč tam chci vlastně prožít nějakou delší dobu, a kulturní umělec Mark Divo přišel s nápadem „umístit“ mě do squatu, nebylo mi úplně dobře. Představovala jsem si polorozpadlý dům obývaný potkany a zdrogovanými pankáči, s mihotavými plameny svíček na studené kamenné podlaze. To, co jsem uviděla, byl ale pravý švýcarský squat – překrásný starý dům v centru města, téměř na břehu Curyšského jezera, s točitými schody vedoucími do nebe a orchidejemi na toaletách. Každý obyvatel měl vlastní místnost, rodiny a lidé s dětmi pak byt. Koupelny a kuchyně byly společné, nahoře v domě byly pračky, dole myčky na nádobí. Bez ohledu na ztížené podmínky – občasné zastavení dodávky teplé vody a vytápění – všichni prali, myli se, uklízeli a zalévali květiny. V přízemí byla „společenská místnost“ s internetem, prostorem pro tanec a volnou tvorbu, kde se každé úterý pořádaly společné večere, k nimž obyvatelé domu, podle toho, jak na ně vyšla řada, měli připravit něco neobvyklého. (...)
Z dopisů vzdálenému příteli:
...Žiji až úplně pod střechou v maličkém teplém pokojíku s oknem, židlí a matrací. Všichni jsou tady přátelští a přívětiví. Cítím se velmi šťastná a radostná. Nezaměnitelná vůně marihuany proniká všim okolo. Všechny dívky jsou urostlé a krásné, všichni mládenci romantičtí a zádumčiví. Zdá se, že tady neexistuje čas. Nehledě na vnější uvolněnost má však squat vlastní normy a pravidla. Už se nejedná tolik o politickou protestní akci, jako před 20 lety při obsazování prvních domů, ale o logickou opozici vůči všeobecně přijímaným kulturním a sociálním pravidlům. Můj squat byl domem umělců, kde žil Marcel Kuhne, Mickry 3 (http://www.mickry3.org) a mnozí další; o každém z nich bych mohla vyprávět příběh s mnoha podrobnostmi. Studují, pracují a brání svůj dům před nájezdy policie. (...)

Na příkladu squatu jsem porozuměla chápání majetku ve Švýcarsku. Jeho obyvatelé byli pevně přesvědčeni o tom, že pravda je na jejich straně – předchozí majitel prostě nechal dům být, což je zločin, a oni v něm teď žili a starali se o něj – a že je proto nikdo nemůže jen tak vyhodit na ulici. Policii nebo úředníkům z radnice odmítali otevřít z toho prostého důvodu, že se s nimi tito nedomluvili dopředu na návštěvě. Neuvěřitelné!
6 Žádoucí podmínky života
Mack a Lansley (1985) uvádějí například jako nezbytnost zejména: vytápění, samostatné WC, suché obydlí, samostatnou koupelnu, postel pro každou osobu v bytě. Možnost použít veřejnou dopravu, teplý kabát, tři jídla denně pro děti, bydlení se samostatným vchodem, dva páry kožených bot, postel pro každé dítě odlišného pohlaví starší 10 let, ledničku, hračky pro děti, koberec, prostědky pro oslavu vánoc, pračku, maso jednou týdně. Ale také nové osácení (nikoliv nákup obnošených oděvů), možnost obdarovat alespoň jednou za rok přítele a rodinu, alespoň týdenní dovolenou mimo domov jednou za rok, možnost trávení volného času a hobby, televizi. Mareš, P. Sociologie nerovnosti a chudoby. str. 74
7 Více viz článek Is failure central to the architectural profession? http://failedarchitecture.com/pruitt-igoe-is-failed-architecture-central-to-the-architectural-profession/
8 Za žádoucí výši nájemného považují kongresy CIAM 15-25 % průměrné mzdy (pozn. konec 30. let). Teige tvrdí, že z nejnižších mezd je možné dát maximálně 8-10%. Teige, K. Nejmenší byt.

Příběhy

Zajímají mne lidé a jejich příběhy. Prolínání osudů lidí a domů. Co se skrývá uvnitř domů je podstatněj-ší, než jejich schránka. Domy žijí nepředvídatelným životem svých obyvatel, kteří vytvářejí spojení mezi tím, co bylo, co je a co bude. ¹

K prezentaci záměrů alternativního bydlení používám formu vyprávění budoucích obyvatel. Tito lidé zprostředkovávají zážitky a příběhy, které se v konkrétním místě odehrávaly nebo odehrávají. Mozaika je složena z toho, co dům obklopuje, jací lidé se v něm potkávají a jaké činnosti jim dům umožňuje. Práce obsahuje čtyři příběhy čtyř domů.

Žižkov čp. 1 je jedním z nejstarších žižkovských domů. Dnes je to samostatně stojící pavlačový dům na půdorysu L, dříve obklopený mnoha železničními objekty. V příběhu je obývaný skupinou seniorů, kteří v přízemí provozují kavárnu.

Žižkov čp. 1, bývalá usedlost Hrabovka, Trocnovská 1, Praha – Žižkov

Skladová základna se nalézá za nákladovým nádražím Žižkov. Sedmipodlažní skeletová budova z poloviny 60. let sloužila jako potravinové a průmyslové velkosklady pro celou Prahu. V dnešní době slouží jako sklady, dílny či sídla drobných firem. Budo- vě hrozí demolice. V příběhu jsou horní dvě patra přeměněna na bydlení s ateliéry, spodní patra slouží svému dnešnímu účelu.

Skladová základna, K Červenému dvoru 2132, Praha – Strašnice

Vnitroblok sv. Kříže je bývalá továrna na azbest. Dvoupatrový dvorní objekt, v ulici Bořivojova, stojí ve stejném vnitrobloku jako Atrium na Žižkově. V příběhu je obydlen různorodou skupinou lidí v malých bytech.

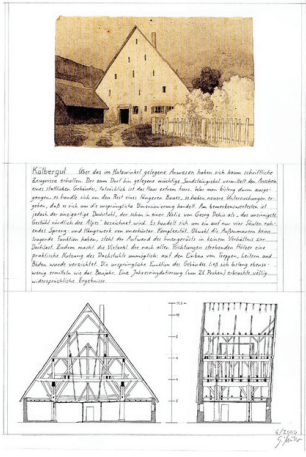
Vnitroblok sv. Kříže, Bořivojova 918, Praha – Žižkov

Bývalé jesle jsou dvoupatrovým panelovým objektem v sousedství gymnázia Na Pražačce a lesa na Krejčárku. V příběhu je obydlen osmi rodinami s malými dětmi.

Bývalé jesle, Nad Ohradou 2667, Praha – Žižkov

Příběhy jsou volně inspirovány německým umělcem Gottfriedem Müllerem a jeho cyklem “12 Bauwerke”.

Gottfried Müller, 12 Bauwerke, Kälbergut, http://www.digitab.de/mueller/index.htm

Domy jsem vybrala na základě konzultace s architektem Zdeňkem Fikarem z územního odboru Prahy 3. Bývalé jesle a objekty v Bořivojově ulici jsou v majetku města, dům pod Vítkovem je majetkem Českých drah, bývalé velosklady vlastní společnost Praha Plaza s.r.o.

¹ Kdyby na opuštěném ostrově spolu žilo pět lidí, je možné, že by to při zachování vztahů rovnosti zvládli. Větší množství lidí by to snad zvládlo za předpokladu, že společně strávený čas nebude dlouhý. Nerovnost různého druhu se objeví, jakmile je lidská komunita tvořena více než hrstkou lidí a když dosáhne dlouhodobějšího trvání. Nejlepší myslitelé se dlouhodobě zabývají otázkou, proč tomu tak je, zda je tomu tak opravdu a zda by se na tom nedalo něco změnit.

Berger, P. Kapitalistická revoluce. str. 76

Odkazy, literatura, dokumenty

Dvořák, T. a kol. **Žižkov, svéráz pavlačí a strmých ulic**. Muzeum hl. města Prahy 2012.

Foucault, M. **Dějiny šílenství/** Hledání historických kořenů pojmu duševní choroby. Lidové noviny 1994.

Klímová, B. **My jsme tím projektem žili/** Stavba rodinného domu v období normalizace. Zlatý řez 2011.

Kužvartová, L. **Kolektivní bydlení v 2. polovině 20. století**, k realizovaným kolektivním domům v Československu. UK, Filozofická fakulta, ústav dějin umění, diplomová práce 2012.

Lewis, O. **Culture of poverty** (Kultura chudoby). 1966

Lux, M. Sunega, P. **Jak dobře investovat do bydlení**. SLON 2006.

Lux, M. Mikeszová, M. Sunega, P. **Podpora dostupnosti bydlení pro lidi akutně ohrožené sociálním vyloučením - mezinárodní perspektiva a návrhy opatření v ČR**. Sociologický ústav AV ČR 2011.

Mareš, P. **Sociologie nerovnosti a chudoby**. SLON 1999.

Matějček, J. **Rozhovory s mlčenlivými svědky**. Severočeské nakladatelství 1982.

Neruda, J. Malostranské povídky — **Přivedla žebráka na mizinu**.

Orwell, G. **Na dně v Paříži a Londýně**. Votobia 1996.

ed. Ressorová, J. **Můj baťovský domek**. VŠUP + Jitka Ressorová 2012.

Selfmadedcity Berlin/ Stadtgestaltung und Wohnprojekte in Eigeninitiative. jovis Verlag 2013.

Srb, A. Houba, J. **Město Žižkov**. vl. n. 1910.

Teige, K. **Nejmenší byt**. Nakladatelství Václav Petr. 1932

Viktorínová, J. **Proměny pražské periferie, bývalá nouzová kolonie Na Slatinách**. UK, Filozofická fakulta, ústav etnologie, diplomová práce 2010.

A2. číslo 24, 20.11.2013. **Bydlení pro chudé**. ERA 21. 06/ 2013. **Formy sociálního bydlení: Srbsko**. Stavitel. ročník VI, číslo 1, 1925. Kumpošt, J. **Návrh na úpravu zákona o podpoře stavebního ruchu**.

Ingenious homes in unexpected places *http://www.ted.com/talks/iwan_baan_ingenious_homes_in_unexpected_places.html*

Does money make you mean? *http://www.ted.com/talks/paul_piff_does_money_make_you_mean.html*

Agafias Taiga Life *http://www.vice.com/far-out/agafias-taiga-life-part-1*

Cabin porn *http://cabinporn.com/*

Ghetto no. 1, dokumentární film, Ivan Pokorný, 2007 *http://www.youtube.com/watch?v=7V9eJ3zM15c*

The Pruitt-Igoe myth, dokumentární film, Chad Freidrichs, 2011

Otevřený dopis platformy za sociální bydlení, 2.12.2013 *http://www.literarky.cz/blogy/komentae/16379-dokument-oteveny-dopis-platformy-za-socialni-bydleni-*

Failed architecture *http://failedarchitecture.com/*

Wikihouse *wikihouse.cc*, přednáška Alastair Parvin

The Prison Architect, počítačová hra

Alternativní bydlení, celková situace

1 Žižkov čp. 1, Trocnovská 1

2 skladová základna, K Červenému dvoru 2132

3 vnitroblok sv. Kříže, Bořivojova 918

4 bývalé jesle, Nad Ohradou 2667

Žižkov čp. 1

Jan, 68 let, malíř. Pro dnešek mi skončila práce, zavřel jsem kavárnu a vystoupal po točitém schodišti vzhůru na dřevěnou pavlač, která začíná teprve večer chladnout. Rádia a televize ve všech bytech už mlčí. Klid kavárny teď vystřídal monotónní hukot aut a rytmické dunění vlaků, mísící se s nočním životem nádraží. Dům a trať. Za rok si člověk zvykne a bez železnice už neusne. Po vyšlapané barevné dlažbě projdu do nejvzdálenější části domu. Bydlím nad kavárnou, byt je trochu studený, ale světlý, s okny do tří stran. Jedna místnost s kuchyní spojenou s obývánkem, druhá místnost slouží jako ložnice. Dole bydlí pan Jirsa, správce, který se dlouhodobě stará o kavárnu a o výměnu nájemníků v domě. Prostě aby tu bylo stále obsazeno. Mnoho ze seniorských penzionů má volné byty a přitom leží na magistrátě dva tisíce nevyřízených žádostí o toto bydlení.

V klubovně se scházíme každou středu od pěti a zpíváme.

Nám je to jedno, my peníze nemáme ten, kdo má peníze, ten má hezkou paní a ten, kdo je nemá, ten chodí za ní.

Nám je to jedno, my peníze nemáme ten, kdo má peníze, ten má sádla vanu a ten, kdo je nemá, musí žrát Sanu. ¹

Arnošt by se rád přestěhoval na klidnější místo, ale s Kaďourem ² je to na dlouho. Jediné, co ho baví, je televize a pivo. Když máme pod pavlači veřejné čtení nebo divadlo, pustí si nahlas televizi a dělá, že neslyší. Pořád nadává, že za Klémy bylo líp a že už svět za nic nestojí. A nechce mi věřit, že nakonec v tom mauzoleu ³ nad námi Klement opravdu zčernal. Nejdříve mu museli uříznout obě nohy, protože mu už smrděly. Jsem ve spolku přátel žehu, tak to vím. Jedinkrát, kdy vidíte Arnošta otáčet se, je tehdy, když k nám přijde nějaká skupinka babek nebo mladých holek. Rudý Kléma zmizí a současnost je hned veselejší. To je pak celý hovorný a vytahuje historky z války o tom, jaký to byl odbojář a jak Němcům ve Škodovce schválně vyráběl granáty pomalu.

V okolí jsme známi, chodí sem mnoho lidí a už před polednem je plno. V památníku na kopci je také kavárna, ale jděte si dát kafe do mauzolea. Nerad bych tam vzpomínal na zčernalého Klému. Tady je klid a pohoda. Venku je to jiné, hluk a tíha spěchu, civiliza-ce.

Na Masarykovo nádraží ⁴ chodím podél kolejí dírou v plotě. Jezdím na výlety každou volnou chvíli, hlavně na sever. Škoda, že už nemůžeme jezdit z Těšnova ⁵. To bylo nejkrásnější nádraží v Praze, osazené sochami a okrově natřené, výstavní a monumentální stavba.

Topení a postel máme, záchod je sice společný, ale vařit a prát si můžeme samostatně. Dělit se s dalšími devíti důchodci na patře o záchod není někdy jednoduché. Platíme dva zaměstnance, kteří nám pomáhají s provozem a údržbou kavárny, vše ostatní zvládneme sami. Ze starých viničních sklepů jsme udělali sklady. Věřím tomu, že někde tady, v zasypané části sklepa, je schovaný zvon, který byl ukraden z kapličky na Šibeničním vrchu. ⁶

Když je obrovská průtrž mračen, kolem našeho domu teče všechna voda, která je svedena kanály pod Vítkovem dolů ke kanalizační klapce. Jednou ročně se stává, že vznikne podtlak a nám to vycucne všechny záchody. To slyšíte, jak to tam duní, ty tuny protékající vody. Já mám vždy hrůzu, že kdyby se ta klapka ucpala, ohromný tlak vody vystřelí a nás to tu vytopí.

Toto místo má svou historii a my ji prodlužujeme. Staré fotky na stěnách blednou, lidi se nepoznávají, je to vůbec pravda? Červený lis ⁷, Hrabovka, nádraží, kovárna, staniční budova, zámečnictví a teď důchodci s kavárnou.

Cesta na Žižkov byla pro mě vždy peklo, každou neděli jsme sem s babičkou jezdívali rozhrkanou tramvají za tetou do Cimburkovy ⁸. Po cestě vypařávaly kladky a cesta nám z Braníka trvala dvě až tři hodiny. Byl to strašlivý výlet, první zastávka byla na Václavském náměstí, kde jsem se vždy úmyslně ztratil a nechal jsem babičku běhat kolem celého Václaváku a křičet: “Jeníčku!”. Když už toho bylo moc, objevil jsem se. Tak jsme jeli dál, u viaduktu to vždycky stálo. Pak jsme se dostali na Žižkov, zastávka byla u sv. Prokopa ⁹ a sešli jsme do Cimburkovy. Teta bydlela až nahoře, nebyl tam výtah a jeden záchod na pavlači. Já jsem se tam vždycky strašně nudil.

Žižkov byl černý, mastný a dělnický, neměl jsem to tu rád. Domy byly omšelé, oprýskané a olezlé. Nikdy tu nebylo nic nového. Byla to charakteristická čtvrť, která se odlišovala od všech ostatních. Žili tady specifičtí lidé, poznalo se, že jsou ze Žižkova, ale nedali na něj dopustit. Chodili tu žižkovští Pepíci s károva-

nými saky a čepicemi našikmo. Největší dohady byly vždy o tom, kdo bude kde pohřbený. O ničem jiném se dospěli nebavili.

V noci na Štědrý den jsme jezdili na Olšany ¹⁰. Jsou tam pohřbeny dva milióny lidí, město ve městě. Město, kde v noci nechodí lidé, ale siluety. Hororové zážitky. Žijí tu duchové. Pak jsme se vraceli autem domů a teprve potom jsme si rozdávali dárky.

 1 Nám je to jedno...., píseň z filmu Nebe a dudy, 1941.
 2 Josef Kada, referent bytové politiky, magistrát hl. m. Prahy, přezdívaný též Kaddáfi
 3 Národní památník na Vítkově
 Funkcionalistický památník, jehož hrubá stavba byla postavena v letech 1929 – 1933 na vrchu Vítkově v Praze podle projektu Jana Zázvor-ky. Hlavním účelem mělo být uctění památky československých legio-nářů a československého odboje v období 1. světové války, rozšířen byl v letech 1946 – 1949. Mezi lety 1954 – 1962 tu bylo umístěno mauzo-leum Klementa Gottwalda. V památníku jsou uloženy ostatky nezná-mého vojína z bitvy u Zborova a z dukelské operace. V památníku byla instalována expozice Křižovatky české a československé státnosti. <i>Národní památník na Vítkově</i>. In: <i>Wikipedia: [cit. 2014-05-24]</i>.
 4 Masarykovo nádraží
 Je historicky první nádraží parostrojní železnice v Praze. Umístění nádraží a kolejíště navrhl roku 1842 Jan Perner, budovy architekt Antonín Jüngling. Postavily je firmy Vojtěch Lanna a bratři Kleinové v letech 1844–1845 jako součást trati Praha–Olomouc. Je po zboření Denisova nádraží jedno z posledních pražských neprůjezdných, terminálových, hlavových nádraží sloužící k osobní dopravě, zejména regionální z východního a severního směru. <i>Praha Masarykovo nádraží</i>. In: <i>Wikipedia: [cit. 2014-05-24]</i>.
 5 Nádraží Těšnov (Denisovo nádraží)
 Bylo vybudováno v letech 1872–1875 jako konečná stanice tehdy dostavěné Rakouské severozápadní dráhy (ÖNWB) v místě, kde předtím jako součást městského opevnění stávala Petrská brána, zvaná též Poříčská, později Špitálská. Nádraží patřilo k trojici koncových nádraží pražského železničního uzlu (spolu s Hlavním nádražím a Masarykovým nádražím). Uzavřeno bylo v roce 1972 po zrušení tratě do Vysočan. V roce 1985 byla budova nádraží odstřelena. <i>Nádraží Praha-Těšnov</i>. In: <i>Wikipedia: [cit. 2014-05-24]</i>.
 6 Šibeniční vrch na Žižkově
 Na starých kresbách Prahy je poblíž dnešního Bulhara (přibližně v místech křížení ulic Italské a Husitské) vidět malý kopec a na něm bytelnou šibenici. První zmínky o něm jsou velmi staré, pocházejí už z 11. století a zdejší popraviště zmiňuje i Kosmas ve své kronice. Pahorek nezmizel v městské zástavbě, ale nachází se jako malá vyvýšenina mezi bloky obytných domů. Je velmi pravděpodobné, že slavná poprava husitského hejtmana Jana Roháče z Dubé 9. září 1437 se neodehrála na Staroměstském náměstí, ale právě na Šibeničním vrchu. Roku 1817 šibenice poprvé změnila místo a podle nepotvrzených pověstí našla nové na Parukářce. <i>Putování za pražskou šibenici</i>. [online]. [cit. 2014-05-25]. Dostupné z: http://www.novakoviny.eu/archiv/historie/911-sibenice-popraviste-zizkov
 7 Hrabovka, zaniklá usedlost čp. 1
 Původní název vinice, doložené v 16. století, byl Červený lis. Toto pojmenování jasně ukazuje na existenci viničního lisu, proč je v názvu slovo červený, nelze již dnes zjistit. Vinice se rozkládala v oblasti dnešní Trocnovské ulice, od paty Vítkova až k Wilsonově třídě. Usedlost vznikla patrně v polovině 18. století, doložena je nejpozději k roku 1785. Brzy poté došlo zřejmě k zániku vinohradu, malá vinička se udržela do konce 18. století a před polovinou 19. století byl Červený lis veden již jen jako poplužní dvůr. V roce 1850 změnila usedlost funkci a stala se z ní zahradní restaurace, kterou nechal upravit nový majitel Josef Hraba, po němž také dostala jméno. Tato restaurace stávala za železničním viaduktem u Husitské ulice směrem k Vojenskému historickému ústavu. Při rozšiřování, respektive při výstavbě kolejíště

 Masarykova nádraží, se Hrabovka ocitla uvnitř nádražního areálu a poté, co ji na počátku 20. století získal c. k. erár, byla z valné části zbořena. Zůstal jen malý domek, v němž byla škola strojevedoucích. Tento objekt je památkově chráněn. <i>LAŠTOVKOVÁ, Barbora. Pražské usedlosti. 2. vyd. Praha: Libri, 2007, 359 s. ISBN 978-80-7277-346-6.</i>
 8 Cimburkova ulice
 Ctibor Tovačovský z Cimburka, syn Jana Tovačovského z Cimburka, moravský politik, vojevůdce, právník a spisovatel, představitel utrakvistické šlechty. Autor právníké Knihy Tovačovské (právo v markrabství moravském). Tato ulice je jednou z nejstarších žižkovských ulic, dnešní název je doložen již před rokem 1875. <i>LAŠTOVKA, Marek a Václav LEDVINKA. Pražský uličník: encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství. 1. vyd. Praha: Libri, 1997-1998, 2 v. ISBN 80-859-8323-0.</i>
 9 Kostel sv. Prokopa
 Základní kámen tohoto kostela byl položen roku 1898 u příležitosti 50. výročí panování císaře Františka Josefa I. Z tohoto důvodu se mu v prvních letech existence také říkalo „Jubilejní“ kostel. Plány na stavbu trojlodního sloupového chrámu vypracovali architekti Josef Mocker a František Mikš.
 <i>Kostel svatého Prokopa (Žižkov)</i>. In: <i>Wikipedia: [cit. 2014-05-24]</i>.
 10 Olšanské hřbitovy
 Pro Prahu nabyla oblast Olšan na důležitosti po roce 1679, kdy její tehdejší majitel Jakub Štika prodal pražské obci staroměstské zahradu dostatečné velikosti, aby se na ní mohli pohřbívat zemřelí na mor, který tehdy Prahu sužoval. Vznikl tak základ rozsáhlých hřbitovů, k jejichž rozvoji přispěl zákaz pohřbívat uvnitř pražského souměstí vydaný roku 1786 Josefem II. Morový hřbitov se tak proměnil na hřbitov veřejný. Původní vstup na hřbitovy byl u barokního elipsovitého kostela sv. Rocha, vystavěného v letech 1680 – 1682.
 <i>DVOŘÁK, Tomáš. Žižkov: svéráz pavlačí a strmých ulic. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, c2012, 139 s. ISBN 978-80-85394-90-0.</i>

Pozn.

Bývalá usedlost Hrabovka, Trocnovská 1, Praha — Žižkov

Objekt Hrabovka patří k nejstarším domům na území Žižkova. Původně viniční usedlost Červený lis, která vznikla patrně již v polovině 18. století. Své dnešní jméno získala podle majitele Josefa Hraby, který usedlost koupil roku 1850 a vybudoval zde zahradní restauraci. Při budování Masarykova nádraží se usedlost dostala do jeho areálu a na počátku 20. století, když ji koupil c. k. erár, byla z velké části zbořena. Při budování Nového spojení měl být dům demolován, ale podařilo se zajistit jeho památkovou ochranu.

Dům se nalézá za areálem Masarykova nádraží, pod kopcem Vítkov nedaleko Vojenského muzea u křižovatky Husitská a Trocnovská. Ulice Trocnovská prudce klesá podél domu k železničnímu viaduktu směrem k autobusovému nádraží Florenc.

V současné době sídlí v přízemí zámečnická dílna se zázemím a bydlí zde několik nájemců. Prostor nynější dílny sloužil mj. jako tančírna nebo kovárna. U domu jsou dvě studny. Dům je podsklepen, hlavní vstup do domu byl původně umístěn směrem do ulice Trocnovské v úrovni viničního sklepa.

Dům je cihlový, s plochými a klenutými stropy,

s dřevěným krovem a střechou z pálené střešní krytiny. Pavlač domu je orientována k jihu a východu. Dům je v majetku Českých drah.

NÁVRH

Objekt funguje na principu pensionu pro soběstačné seniory s komunitně spravovanou kavárnou. Dům je určen pro menší komunitu 8 – 10 lidí v 8 bytech. Provoz a zisk kavárny snižuje nájemníkům nájemné, které platí městu. Dům nabízí dvoupokojové pavlačové byty se samostatnou kuchyní a koupelnou. WC je společné, umístěné na pavlači.

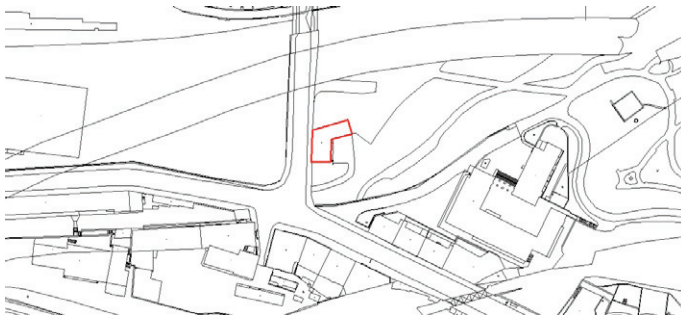
PŘÍZEMÍ

Byt 1 – 37 m², byt 2 – 39 m², klubovna 15 m², kavárna 113 m², zázemí – sklep.

1. PATRO

Byt 3 – 56 m², byt 4 – 34 m², byt 5 – 29 m², byt 6 – 27 m², byt 7 – 27 m², byt 8 – 28 m².

Celkem byty 277 m².

Bývalá usedlost Hrabovka, situace

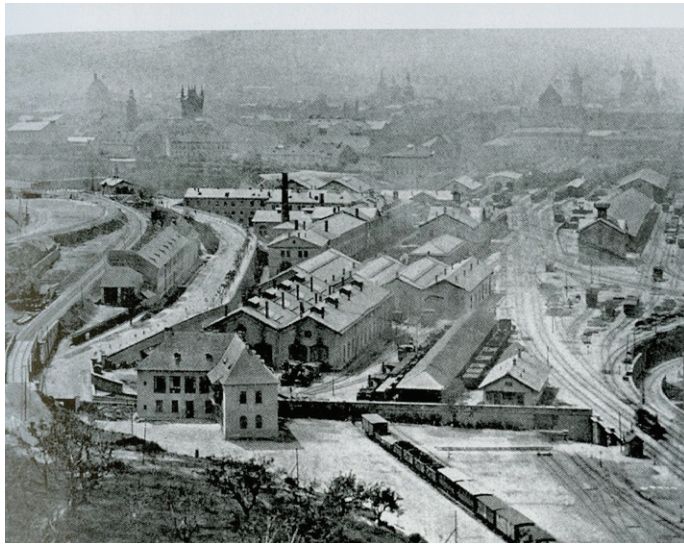
Bývalá usedlost Hrabovka z Husitské ulice

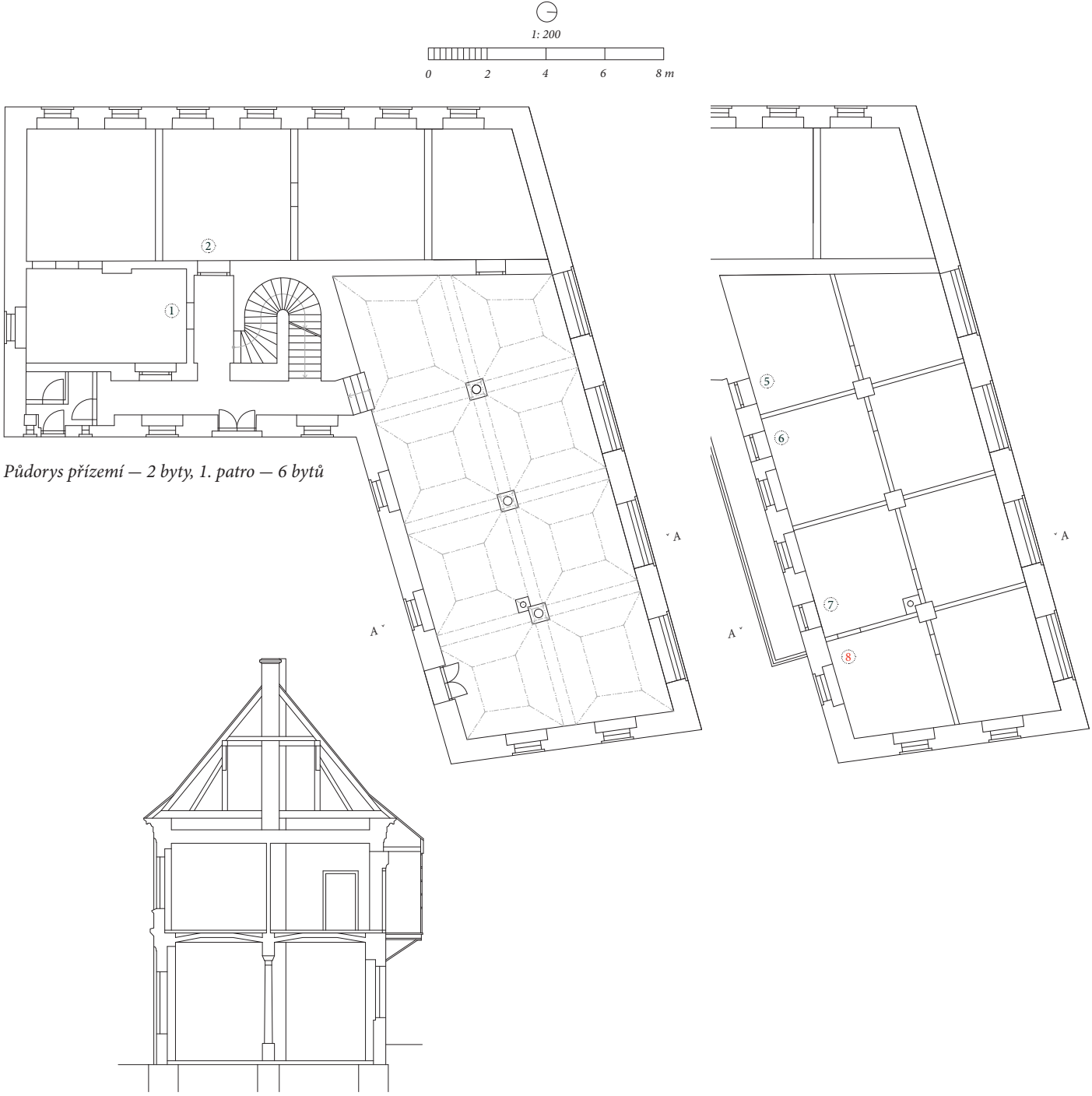
Bývalá usedlost Hrabovka, ulice Trocnovská, vlevo v pozadí Nové spojení

Bývalá usedlost Hrabovka, pavlač

Masarykovo nádraží z Vítkova, 1870

Řez A – A

Žižkov čp. 1, bydlení pro seniory, scénář č. 8

Skladová základna

*„Plán Mullerdómu! – Dům o tisíci patrech! … Ale to přece není dům! To je obrovské město pod jednou střechou! A já mám proniknout tímto labyrintem? (...)“*¹

Markéta, 28 let, studentka architektury. Ráno vstávám do polomrtvého domu, většina ostatních se probouzí později. Ve spodních patrech se už pracuje. Nahoře jsme vzhůru do noci a dopoledne je klid. To je dobré na soustředění. Sbíhám si dolů koupit něco k jídlu. Po cestě zpátky nakouknu do pětky, ale je tam ticho, kolo asi ještě opravené nebude. Do města tedy poje-du autobusem. Jdu nahoru na terasu. Ranní výhled, troubení aut a zpěv ptáků. Vypiju si kafe. Cestou dolů potkám pár lidí, co neznám, asi se přistěhovali nedávno. Zdravím se s nimi.

Nikdy nepřestanu obdivovat les železobetonových sloupů natřených bílou barvou a ty prosklené jakoby hlídací věže domu.

Pracuji doma na malých zakázkách pro kamarády a známé. V poledne se mi do pracovní desky stolu příjemně opírá slunce. Na druhé straně skoro nesvítlí, využívají to tam hlavně malíři a sochaři jako ateliéry. Sochaři si pronajímají místa u nákladních výtahů, aby měli jednodušší manipulaci. Je tu malá sítotisko-vá dílna, opravná kol, nakladatelství nebo freeshop a hodně lidí po škole, hlavně umělci, každý se snaží nějak uchytit. Noční klid tu moc nefunguje. O úklid se staráme společně, máme na něj přesný rozpis. Vrátníci sem přes den může vejít každý, proto musíme všechno zamykat.

Hospody ani jídelny v okolí moc nejsou. Někdy si dáme smažák s hranolky dole v místním kiosku. V noci můžeme zaběhnout jen na benzínku k nákladovému nádraží ², mají nonstop.

Dopoledne je tu živo, voní tu jídlo, po chodbě chodí spousta lidí. Do areálu zajíždí a vyjíždí desítky aut. Často chodím do místní truhlárny, někdy si nechám něco drobného opravit nebo si беру zbytky materiálu, který se vyhazuje.

Bezdomovci chodí kolem a těží nedopalky z venkovních popelníků. Kočárky, v roli urbánních transportérů, plné ikea tašek, zůstávají stát opodál a čekají na své majitele.

V centru jsem na kole za čtvrt hodiny, autobusem je to taky rychlé. Večer, cestou domů, chodím někdy

přes zadní hřbitov, kolem kostela ³. Tam nebývají skoro žádní lidé, a pokud nějaké potkám, stejně mluví rusky. Běhají tu hlavně velcí vypasení zajíci, nejradši to mají na čestném vojenském pohřebišti. Kolem hlučí jen auta a cesty nikam nevedou. U zadní hřbitovní zdi si přistavím schůdky a přelezu zeď. Chybí tu zadní vchod.

Jednou ti vyznám lásku budeš-li mít zájem pozvu tě na procházku urnovým hájem Zatím mě však drtí skutečnost tíživá že ač nejsi po smrti tak přesto nejsi živá. ⁴

Večer chodíme běhat kolem velodromu ⁵ a k Malešic-kému parku ⁶. Je tu hodně zapomenutých a slepých uliček s bizarními domky, horská roubená chalupa vedle socialistického funkcionalismu. Za setmění chodíme na nákladové nádraží. Ploty a zdi jsou na mnoha místech děravé. Odpadky. Je tu pusto, stojí tu velké kontejnerové město. Kontejnery se dávají do pohybu a my se kolem nich pohybujeme jako v zaká-zaném pásmu ⁷.

*„Tráva je politá olejem a benzínem, někdo odhodil nepotřebnou svíčku. Je tu plno krámů. Baterka, fran-couzský klíč, popel z táboráku, ohryzky jablek, papírky z bonbónů, prázdné konzervy, láhve, kapesník, kapesní nožík, staré potrhané noviny, drobné mince, zvadlá kvítka z jiných palouků … Piknik u jakési kosmické cesty.“*⁸

1 Mullerdóm, budova z knihy Dům o tisíci patrech od Jana Weisse, ovládaná Ohisverem Mullerem.
2 Nákladové nádraží Žižkov Stavba nákladového nádraží Žižkov — Červený dvůr byla definitiv-ně schválena až v roce 1927, kdy se začalo se zemními úpravami, se stavbou odbočky a s rozšířením výhybny Malešice na spojovací dráze Libeň — Vršovice. Projekt žižkovského nákladového nádraží zpracovali v roce 1930 inženýr Miroslav Chlumecký a architekti Karel Caivas a Vladimír Weiss, stavbu realizovaly firmy Karla Skorkovského, Bohu-mila Belady a Františka Strnada. V roce 1931 byla zahájena stavba skla-dišť a střední rampy, v roce 1934 začala růst správní budova a v říjnu 1935 byly stavební práce z podstatné části ukončeny. Provoz na spojece Malešice — nákladové nádraží Žižkov a ve vlastní stanici byl zahájen 1. března 1936. Vznikl tak unikátní komplex, který nemá svou koncepci v českých zemích srovnání. Nákladová nádraží se zpravidla omezovala na průjezdnou halu. Žižkovská stavba se však zřejmě inspirovala curyš-ským nákladovým nádražím z roku 1896. Unikátní zde byla kombinace nákladového nádraží a skladových prostor včetně mechanizace úkonů. Nákladové nádraží Žižkov se stalo záhy symbolem moderní českoslo-venské železnice. Přepravci a silniční dopravci však zpočátku novinku nevíтали příliš vřele. Zatímco dosud si pro zboží jezdili do pražských nádraží, nyní museli dojíždět až daleko za okraj města. Provoz v nádraží byl zpočátku malý, ze složišť a skladišť byla pronajmuta pouze polovina. Již v říjnu 1936 se stav výrazně zlepšil a v roce 1938 nádraží už

zájmu nepostačovalo. Přepravci zjistili, že na oplátku za dlouhou cestu k nádraží získají bonus v podobě dokonalých složišť, skladišť i chladiřen. Současně mohl být ve prospěch osobní dopravy omezován i nákladní provoz na centrálních nádražích. Na Masarykově nádraží byly například opuštěny uhelné skládky, na jejichž místě mohlo být po druhé světové válce zřízeno autobusové nádraží Florenc. Důležitost nákladového nádraží začala postupně klesat, především po zprovoznění nového potravinového skladiště ve Strašnicích v roce 1966. Oficiálně provoz na nákladovém nádraží Žižkov trval do roku 2002. Dnes zde železniční provoz funguje jen pro obsluhování kontejnerového terminálu a někdejší překládací haly se využívají různě, často jako sklady. *Nákladové nádraží Žižkov*. [online]. 2010, č. 2010 [cit. 2014-05-24]. Dostupné z: d841_1_04_NNZizkov.pdf

Direktorka (Červený dvůr), zaniklá usedlost čp. 43 V oblasti východní části dnešních židovských hřbitovů a nákladového nádraží Žižkov, na rozhraní katastru Žižkova a Strašnic se rozkládala v polovině 15. století vinice pana Hynka Krušiny seděním na Kumburku. Tento vinohrad byl zřejmě velmi rozsáhlý a náležely k němu také polnosti. Vůbec v tomto okolí bylo mnoho menších i větších vinic, avšak v 15. století často uváděných jako dílem zpustlé a vodou vymleté. Zdá se, že prudké deště bývaly příčinou škod na těchto vinicích. Ke konci 18. století je v pramenech doložena hospodářská a částečně i viniční usedlost Direktorka. Někdy je zmiňována pod názvem Červený dvůr, nelze však zjistit původ ani jednoho názvu. Dvůr zanikl po roce 1945 při rozšiřování hřbitovů a nákladového nádraží, zůstalo po něm jen jméno ulice K Červenému dvoru. Jeho poslední podoba byla barokní, skládal se z menších hospodářských budov a obytné jednopatrové budovy s mansardovou střechou. LAŠŤOVKOVÁ, Barbora. *Pražské usedlosti*. 2. vyd. Praha: Libri, 2007, 359 s. ISBN 978-80-7277-346-6.

3 Kostel Zesnutí svaté Bohorodice

V roce 1905 protojerej pravoslavné parafie sv. Mikuláše v Praze, duchovní otec Nikolaj Nikolajevič Ryžkov získal od městské rady na Olšanských hřbitovech místo, jež mělo být určené pro pohřbívání osob pravoslavného vyznání. O dva roky později byl vytvořen projekt, podle kterého měl být v určeném místě vystavěna pohřební kaple. Otec Ryžkov začal sbírat peníze na její výstavbu, avšak nakonec k realizaci nedošlo. Idea výstavby chrámu se vrátila po roce 1921, kdy prudce vzrostl počet pravoslavných Rusů žijících v Praze z důvodu emigrace po vypuknutí občanské války v Rusku. Emigranti organizovaní v Bratrstvu Zesnutí Matky Boží, získali podporu tehdejšího československého předsedy vlády a pravoslavného věřícího, Karla Kramáře. Ten zorganizoval novou sbírku peněz, při níž byly shromážděny čtyři pětiny potřebné sumy na realizaci. Na financování stavby se podílela ruská komunita žijící v tehdejším Československu, předseda první československé vlády Karel Kramář a finanční prostředky přišly též ze Srbska. Nemalý dar poskytl anonymně např. také Antonín Švehla.

Chráms Zesnutí přesvaté Bohorodice (Žižkov). In: Wikipedia: [cit. 2014-05-24].

4 Krchoff band, z písně Procházka urnovým hájem.

5 Velodrom Třebešín

Cyklista a inženýr Josef Šidlo navrhl betonovou dráhu a na počátku druhé světové války ji brigádnicky s dalšími cyklisty postavil. V průběhu léta 1941 jim na to stačily pouhé čtyři měsíce. Nad železniční tratí v místě zvaném Nad Třebešínem se rozsvítil bílý, 412 metrů dlouhý ovál s mírně naklopenými zatáčkami na severní a jižní straně. Jejich sklon nebyl velký, pouhých dvaadvacet stupňů. O deset let později se na Třebešíně stavělo znovu. Val pod severní zatáčkou nebyl pevný a dráha se tam rozpadala. Nový ovál navrhl inženýr Karel Cibula, další pražský cyklista, který se kromě stavby velodromu proslavil jako autor vysokoškolských skript Mechanika jízdního kola. Dráhu o 31 metrů zkrátíl, o metr rozšířil a nepatrně naklopil i rovinky mezi zatáčkami, jejichž sklon ponechal. Potíže se severním valem ale pokračovaly, a tak bylo nutné v roce 1971 postavit dráhu do třetice. Karel Cibula ji zkrátíl na 333 metrů a téměř zdvojnásobil sklon zatáček. [online]. [cit. 2014-05-24]. Dostupné z: http://life.ihned.cz/c1-52056080-perlovy-nahrdelnik-strasnic-tak-vypada-trebesinsky-velodrom

6 Malešický park

Malešický park je největší veřejný park na území městské části

Praha 10. Rozkládá se v Malešicích mezi ulicemi Malešická, U krbu, Cerhenická a Bydžovského. Projekt pochází z poloviny z let 1967 – 68, realizace probíhala ve stejné době jako výstavba okolního sídliště Malešice. Park se nachází na Malešickém hřbetě, má 9 hektarů a leží v nadmořské výšce 265 metrů. Na severu sousedí s Malešickým lesem. Mezi lety 2013 – 14 byl revitalizován. *Malešický park*. In: Wikipedia: [cit. 2014-05-24].
7 Pásmo, zakázané území z knihy Piknik u cesty od bratrů Arkadije a Borise Strugackých.
8 z knihy **Piknik u cesty** od bratrů Arkadije a Borise Strugackých

Pozn.

Bývalé potravinové velkosklady Třebešín, K Červenému dvoru 2132, Praha — Strašnice

Skladová základna potravinového a průmyslové-ho zboží byla postavena roku 1965 za nákladovým nádražím Žižkov. Velkosklady zásobovaly obchody, re-staurace, hotely, školy a závodní jídelny ve středu měs-ta a interhotely v celé republice. Potravinářské výrobky byly domácího i zahraničního původu. Velkosklady byly zásobovány samostatnou vlečkou, která je napoje-na na železniční trať do nákladového nádraží Žižkov. Je připojena mimoúrovňově až k vykládací rampě skladovacího objektu na jižní podélné straně. Příjem zboží z aut byl na třech širokých krytých rampách nad koridorem vlečky. Denní obrat byl co do objemu asi 30 vagónů denně. Skladovalo se na paletách, horizontál-ní manipulace se prováděla vysoko zdvižnými vozíky. Vertikální komunikace se prováděla 6 příjmovými a 6 výdejovými výtahy. Expediční stranou objektu byla severní strana.

V současné době je objekt využit jako skladové plochy, dílny, sídla firem, obchodů aj. Dům se nalézá v sousedství vilové čtvrti Třebešín a sportovního areálu vysoké školy ekonomické, u autobusové zastávky Třebešín.

Objekt má suterén, přízemí (ze severní strany zvýšené o půl patra) a pět nadzemních podlaží. Nosný systém tvoří železobetonový skelet, s osovým modulem sloupů 6 x 6 metrů. Sloupy jsou opatřeny hlavicemi a vyztuženy průvlaky, konstrukční výška je 4,2 metru. Půdorysný rozměr patra je 32 x 146 m. Objekt je rozdělen požárními chodbami na tři samostatné sekce. Dům má dva vjezdy a výjezdy, areál nabízí dostatek parkovacích míst.

Dům je v majetku firmy Praha Plaza s.r.o. Budova velkoskladů Třebešín upozorňuje na jedinečný průmyslový objekt v Praze. Tomuto objektu hrozí demolice, z důvodu výstavby nové obytné rezidence.

NÁVRH

Vzhledem ke své rozsáhlosti, variabilitě a multiplicitě dokáže dům vstřebat jakékoliv využití a stát se koldo-mem nového století. Spodních pět pater si v návrhu ponechávají svoji funkci skladovacích, dílenských a

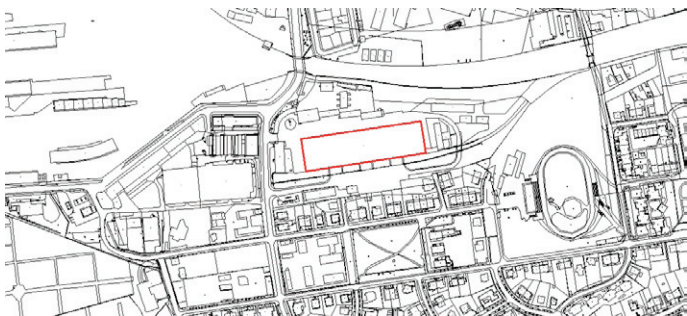
jiných ploch. Horní dvě patra jsou využita na bydlení s ateliéry, dílnami či kanceláři. Pronájem spodních pater za komerční cenu tudíž umožňuje pronajímat plochy v horních dvou patrech za minimální cenu.

Střední modul je ponechán volný, jako vstupní chodba do bytů. K bytům náleží dva hlavní vstupy se schodišti a výtahy ze severní strany objektu.

5. PATRO
34 bytů po 72 m².

6. PATRO
34 bytů po 72 m².

Celkem 4896 m².

Skladová základna, situace

Skladová základna

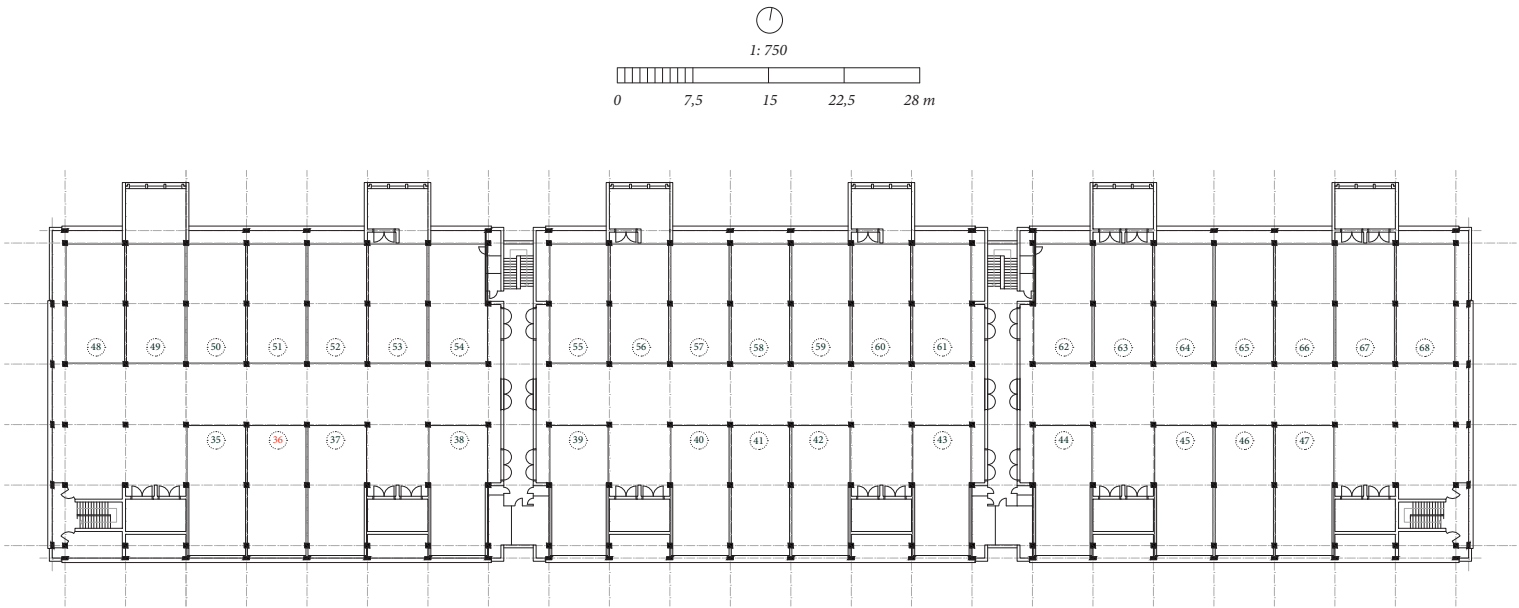
Skladová základna, jižní fasáda, napojení vwlečky

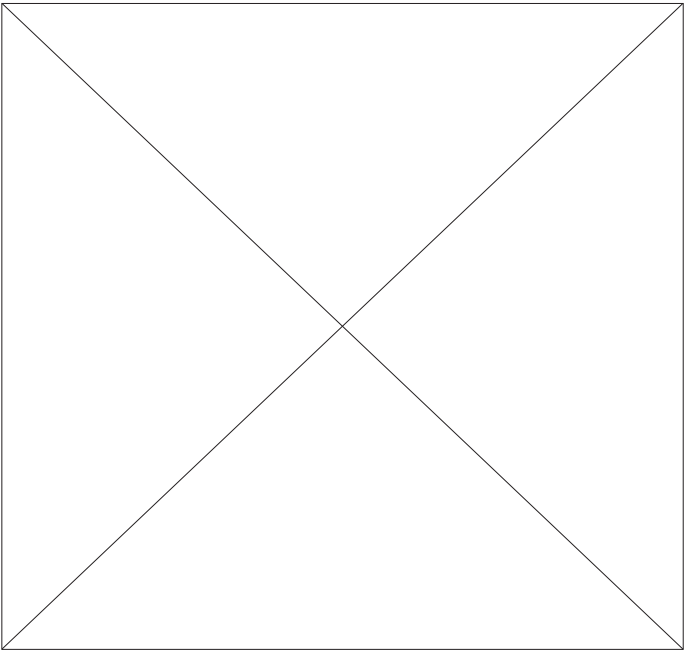
Nákladové nádraží Žižkov, pohled z viaduktu

Skladová základna, železobetonový chrám

Půdorys typického podlaží – 34 bytů/ ateliérů

Řez A – A

Skladová základna, bydlení s ateliérem, scénář č. 36

Vnitroblok sv. Kříže

V tomto domě často pobýval, ač nerad, Franz Kafka. Pod tíhou Karlova mlčení, otcových výčitek a vlastní provinilosti, chodil sem odpoledne v letech 1910 – 1917 pracovat jako správce továrny na azbest Her-man & Co.

Michal, 35 let, knihtiskař. Ráno burcuje ze spaní popeláři a popelnice poskakují přes dlažbu v průjezdu. Celé dopoledne je tu stín. Přijde zbloudilý japonský turista, zvoní a chce něco vědět o domě. Trpělivě vše vysvětluji, ale mám po noční, tak bych šel radši spát.

„Tehdy tu byl temný okraj města, rozbrázděný jako úvoz. (...) Nic o té továrně nevím a dnes ráno při komisionální prohlídce jsem tam postával zbytečně jako zpráskaný. (...) Děvčata v šatech, které jsou samy o sobě nesnesitelně špinavé a neupravené, s účesy, jako by se právě probudily, s výrazem tváře, v němž utkvěl nepřetržitý hluk transmisí a každý jednotlivý, sice automatický, ale nevypočitatelně vynechávající stroj“
(...) ¹

Slyšíme zvuky okolních domů, ostrov obklopený životem. Pily, kladiva, bušení, štěkání, křik a hudba. Když je v Atriu ² koncert, otevřu okno a slyším melodii ze sálu. Koncert zadarmo, jako fotbalový zápas Viktorky pro okolní domy.

Bydlím v přízemí, nemusím chodit po schodech, pro-jdu průchodem a jsem doma. Kolo parkuju na dvoře. Z kuchyně koukám na dvůr a z ložnice na špičku blikajícího žižkovského vysílače. Raketa připravená už dvacet dva let ke startu. Úzké řadové byty mají dvě okna na západ a jedno na východ. Na venkovní schody jsme použili tvrzený černý plast, neklouže, neklape a je levný, je to odpadní materiál. Na zahradě u sousedů se jednou strhl poprask, když děti začaly křičet, že našly starou misku a ono se ukázalo, že je to lebka francouzského vojáka z 18. století. Celé to tu býval jeden velký hřbitov.

Nade mnou bydlí učitel fyziky s přítelkyní. Cestují často do ciziny. Z Malajsie si přivezli papírové křeslo, které se roztáhne jako harmonika a zabírá celý byt. Křeslo pro všechny z domu. Nahoře úplně vzhadu bydlí umělec a programátor, často bývá doma, kancelář má jednoduše tam, kde je stůl a wifi. Bývala tu skautská klubovna a on si na zdi nechal barevné indiánské motivy, které tam namalovaly děti. Chata v jezerní kotlině.

Nejbliž je Žižkovo náměstí ³, park u školy, kde se schází všichni z okolí. Rád chodím na Parukářku ⁴ nebo do Riegráku ⁵. Park pod věží se dnes změnil v uzavřenou minigolfovou zónu. Prázdné plochy s lehátky a uvnitř dva pinglové znuděně leští sklenice.

1 Z deníku FK z 7. 2. 1912
(...), to nejsou lidé, nikdo je nezdraví, neomluví se jim, když do nich vrazí, zavoláte-li je a dáte jim nějakou drobnou práci, tak ji provedou, ale hned se vracejí ke svému stroji, kývnutím hlavy jim ukážete, kde mají přiložit ruku k dílu, stojí tu ve spodničkách, sebenepatrnější moci jsou vydány všanc a nemají ani dost klidné rozvahy, aby tu moc pohledy a úklonami uznaly a naklonily si ji. Ale když je šest hodin a jedna druhé o zavolají, rozvážou si na krku a na hlavě šátky, opráší se kartáčem, který putuje kolem haly a ony si o něj netrpělivě volají, navléknou si přes hlavu sukně a umyjí si ruce, jak to jde, jsou z nich nakonec přece ženy, přestože jsou bledé a mají špatné zuby, mohou se usmívat, protahují strnulé tělo, už do nich nemůžete vrážet, dívat se po nich nebo je přehlížet, tiskneme se k špinavým bednám, abychom jim nestáli v cestě, držíme v ruce klobouk, když přejí dobrý večer, a nevíme, jak to máme přijmout, když nám některá podrží zimmník, abychom si ho oblékli.
KAFKA, Franz a Josef ČERMÁK. *Deníky 1909-1912*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Franze Kafky, 1997, 345 s. Dílo Franze Kafky. ISBN 80-858-4423-0. str. 224

2 Atrium na Žižkově, původně kostel Povýšení svatého Kříže u starého židovského hřbitova
V době moru roku 1680 koupil Novoměstský magistrát od zemského prokurátora Jakuba Štíky z Paseky na návrší blíže Olšan zahradu a založil tu hřbitov. Novoměstský primas Jan Krusius z Krausenburku založil zde kostel sv. Kříže, jež patřil k farnosti svatojindříšské. Kostel byl roku 1719 dokončen. Při kostele byla zřízena poustevna pro poustevníka, který kostel opatroval a zvonil. Roku 1726 bylo vystavěno při kostele obydlí pro kněze. Ježto kostel o slavnostech návalu zbožného lidu nestačival, byla na hřbitově nákladem dobrodinců postavena kaple bolestné Panny Marie. Když dne 6. května r. 1757 Prusáci u vsi Kyj vojsko rakouské porazili, přitáhli k večeru až ke hřbitovu, poplenili byt knězův i poustevnu, rozbili v kostele nářadí, porouchali oltář a propíchli obraz sv. Františka Xaverského. Tehdejší kaplan prchl do Uhríněvsi a uprosil pruského velitele a řádění vojáků učiněna byla přítrž. Poustevníci byli buď Ivanité, buď členové třetího řádu sv. Františka a chodili po Praze sbírat milodary, což však bylo roku 1726 zapovězeno. Roku 1782 bylo poustevnictví v celých Čechách zrušeno. Roku 1787 byla u kostela sv. Kříže zřízena fara. Roku 1842 byl kostel sv. Kříže Povýšení pro chatrnost zavřen a oltáře přeneseny z něho do kostela sv. Rocha, který byl učiněn farním.
Město Žižkov. 1910: vl.n., 1910. Dostupné z: http://kramerius.mlp.cz/kramerius/MShowMonograph.do?id=6206

Po roce 1906 se z kostela stalo skladiště a teprve po roku 1977 se začalo s přestavbou kostela na kulturní středisko. Při stavebních pracích v Čajkovského ulici v roce 1957 bylo nalezeno velké množství kosterních pozůstatků z někdejšího hřbitova. Od roku 1984 stavba funguje jako součást koncertní a výstavní síně Atrium.
Klíč k pražským hřbitovům. Praha: Lidové noviny, 2001. ISBN 80-7106-486-6. Dostupné z:http://kramerius.mlp.cz/kramerius/MShowMonograph.do?id=4339
3 Žižkovo náměstí
Významnou dominantou náměstí je budova Střední uměleckoprůmyslové školy postavené v letech 1924 – 27 podle projektu Františka Vahaly.
DVOŘÁK, Tomáš. Žižkov: svéráz pavlačí a strmých ulic. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, c2012, 139 s. ISBN 978-80-85394-90-0.

4 Parukářka, bývalá usedlost čp. 39
Ze šedesáti usedlostí, které se zachovaly do třetí čtvrtiny 19. století na území Viničných hor, jich do žižkovského katastru přešla více než polovina, ale dodnes se zachovala pouze Parukářka, tedy spíše její zbytky stojící při Jeseniově ulici. V 15. století zde byla vysazena vinice, zvaná později patrně podle jednoho z majitelů Hejtmánka. Současný název byl odvozen od výroby paruk, kterou zde od roku 1804 provozoval Jan Hrabánek. V roce 1825 zde firma Sellier a Bellot zřídila kapslovnu, pročež se pro někdejší usedlost ujal přechodně i název Kapslovna. Výroba kapslí a jejich plnění v tzv. ládovnách bylo velmi nebezpečné. V kanceláři podniku prý viselo upozornění: “Za život vám neručíme, slušný pohřeb vystrojíme.” Ládozny byly zapuštěny do bunkrů a rozděleny silnou zdí, aby byly v případě exploze ostatní dílny chráněny. V každé ládovně pracoval jen jeden člověk, který nasypával lžičkou bílý prach do zapalovadel. Pracovalo se pouze za denního světla a dělníkům se nesměly potit ruce. Sám Bellot se stal obětí exploze, když mu v roce 1832 roztříštěné brýle poranily oči. Parukářka byl největší zdejší žižkovský průmyslový závod, a to až do roku 1936, kdy byla kapslovna přestěhována do Vlašimi. Od té doby také objekt chátral a na jeho místě vznikl nedávno polyfunkční obytný soubor. Objekt čp. 39 byl upraven a zrenovován a slouží nyní jako restaurace V Kapslovně. Parukářka dala jméno přilehlému kopci, na kterém dnes stojí stejnojmenná hospoda a kde jsou občas pořádány různé akce pro veřejnost.
LAŠTOVKOVÁ, Barbora. Pražské usedlosti. 2. vyd. Praha: Libri, 2007, 359 s. ISBN 978-80-7277-346-6.

5 Riegrovy sady
JUDr. František Ladislav Rieger (1818 – 1903), český politik, právník, ekonom, novinář a vydavatel, od roku 1863 vůdčí představitel Staročechů, postupně poslanec českého sněmu, říšské rady a člen panské sněmovny. Současný název platící s výjimkou let 1940 – 45 byl zaveden roku 1902, předtím park označován pouze jako Městské sady tehdejšího samostatného města Královských Vinohrad. Sady zde byly zřízeny na místě bývalé Kanálské zahrady a pozemků usedlosti Švihanky.

Smetanovy sady 1940 – 1945

Pražský uličník: encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství. 1. vyd. Praha: Libri, 1998, 725 s. ISBN 80-859-8323-0.

Z Z deníku FK z 18. 11. 1911
“Včera v továrně. Zpátky jsem jel elektrikou, seděl jsem s nataženýmá nohama v koutě, viděl venku lidi, rozsvícené lampy v obchodech, zdi viaduktů, jimiž jsme projeli, znovu a znovu záda a tváře, silnici, na níž není nic lidského kromě lidí vracejících se domů a která vede z obchodní třídy na předměstí ven z města, pronikavá, do tmy se zařezávající elektrická světla nádraží, nízké, silně se zužující komíny plynárny, plakát o pohostinském vystoupení jisté zpěvačky de Treville, který se po zdech doplazil až do uličky blízko hřbitovů a odtamtud z chladných polí se pak se mnou zas vrátil do teplého obydleného města. Cizí města bereme jako fakt, obyvatelé tam žijí a neproniknou do našeho způsobu života, tak jako my nemůžeme proniknout do jejich způsobu, musíme srovnávat, tomu se člověk neubrání, dobře však víme, že to nemá žádnou mravní ani psychologickou cenu, konečně často můžeme od srovnávání i upustit, jelikož příliš velká rozdílnost životních podmínek nás srovnávání zprošťuje. Předměstí našeho rodného města jsou nám však sice také cizí, jenže tady má srovnávání cenu, půlhodinová procházka nám to znovu a znovu dokazuje, zde žijí lidé zčásti uvnitř našeho města, zčásti na nuzném, temném okraji, rozbrázděném jako veliký úvoz, ačkoli všichni mají tak velký okruh společných zájmů jako žádná jiná skupina lidí mimo město. Proto přicházím na předměstí vždy se smíšeným pocitem strachu, opuštěnosti, soucitu, zvědavosti, hrdosti, radosti z cestování, mužnosti a vracím se z něho v pohodě, s vážností a v klidu, obzvláště ze Žižkova.”
KAFKA, Franz a Josef ČERMÁK. *Deníky 1909-1912*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Franze Kafky, 1997, 345 s. Dílo Franze Kafky. ISBN 80-858-4423-0. str. 147

Dopis otci, Želízy, listopad 1919

(...) místo toho jsem se před Tebou odjakživa schovával, do svého pokoje, ke knihám, k pomateným přátelům, k výstředním myšlenkám; nikdy jsem s Tebou nepromluvil otevřené slovo, nepřišel jsem za Tebou do synagógy, nikdy jsem za Tebou nepřijel na návštěv do Františkových

Lázní, ani jinak jsem neprojevoval smysl pro rodinný život, o obchod ani ostatní Tvé záležitosti jsem se nikdy nestaral, továrnu jsem Ti pověsil na krk a pak jsem Tě v tom nechal, Ottlu jsem podporoval v její umíněnosti, a ačkoliv pro Tebe nehnu prstem (ani lístek do divadla Ti nepřinesu), pro cizí lidi se můžu přetrhnout.
KAFKA, Franz. *Dopis otci a jiné částečné povídky: (nepřeložené prózy). 1. vyd. Překlad Gabriela Veselá, Jiří Veselý. Praha: Akropolis, 1996, 227 s. ISBN 80-857-7033-4.*

Pozn.

Bývalá továrna na azbest, Bořivojova ulice 918, Praha — Žižkov

Dům ve vnitrobloku byl vybudován roku 1898 na dvoře činžovního domu v Bořivojově ulici jako dílny pro firmu Sláma, Vítek & spol. V roce 1910 zde manžel Elli Kafkové, Karl Hermann založil Pražskou továrnu na azbest Hermann & Co a Franz Kafka se s finančním přispěním otce stal v továrně partnerem. V roce 1917 byla podána žádost k její likvidaci a před koncem války v roce 1918 byla továrna vyjmuta z obchodního rejstříku.

Dům se nalézá nedaleko náměstí Jiřího z Poděbrad, Olšanského a Sladkovského náměstí. Dům je v majetku městské části Prahy 3 a v současnosti se připravuje projekt na jeho přestavbu na malometrážní byty.

Hlavní uliční obytná budova má čtyři nadzemní podlaží a jedno podzemní podlaží, dvorní budova má dvě nadzemní podlaží a jednopodlažní objekt skladů spojuje hlavní a dvorní budovu. Ve stejném vnitrobloku se nalézá objekt Atria na Žižkově (bývalý kostel sv. Kříže). Objekt má kombinovaný obousměrný konstrukční systém. Stropy jsou tvořeny pruskou klenbou nebo jsou ploché. Objekt je zastřešen sedlovou střechou s pálenou krytinou.

NÁVRH

Skupina budoucích zájemců o koupi a obyvatel se zaváže dům družstevně opravit. Koupi domu obyvatelé splácí ve formě měsíčního nájmu podle velikosti obytné plochy. Uliční dům opraví městská část. Tímto experimentem lze porovnat, jaký druh opravy je efektivnější. Byty v přízemí jsou přístupné přímo ze dvora, byty v 1. patře buď stávajícím vnitřním schodištěm, nebo nově vybudovanými schody ze dvora. Půdní prostor nabízí možnost budoucího využití.

PŘÍZEMÍ

Byt 1 – 73 m², byt 2 – 52 m², byt 3 – 50 m².

1. PATRO

Byt 4 – 75 m², byt 5 – 53 m², byt 6 – 51 m².

Celkem byty 354 m².

Vnitroblok sv. Kříže, situace

Vnitroblok sv. Kříže, bývalá továrna na azbest, pohled ze dvora

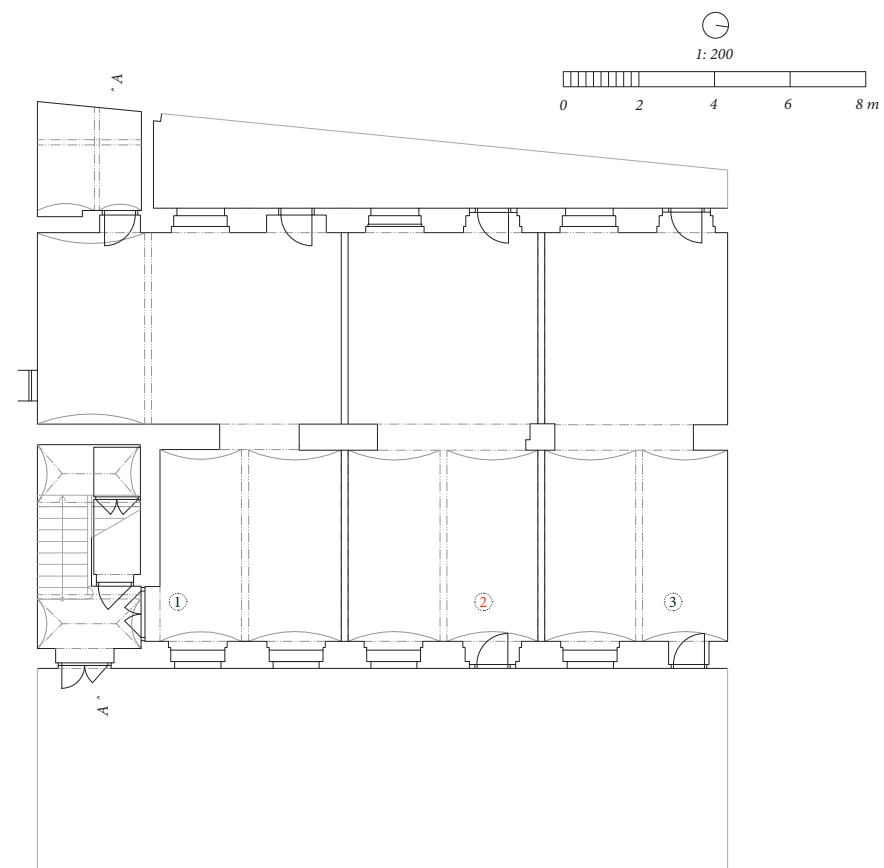
Vnitroblok sv. Kříže, skautský interiér

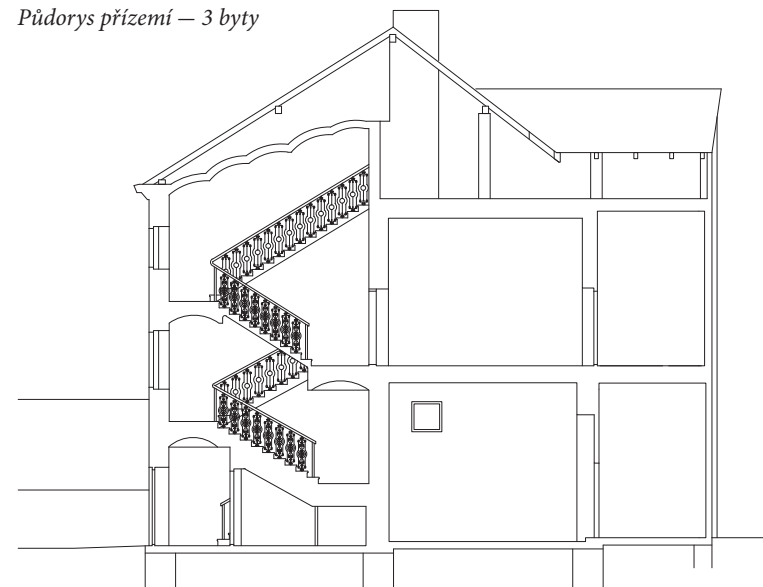
Atrium na Žižkově

Pohled na uliční objekt, Bořivojova 918

Půdorys přízemí — 3 byty

Řez A — A

Vnitroblok sv. Kříže, bydlení v malém bytě, scénář č. 2

Bývalé jesle

Martina, 32 let, chemička – laborantka. Prosklené vstupní dveře, červené lesklé lino, hliníková okna s větračkou a mechanickou páčkou jak z vlaku, kusy původního barevného nábytku. Dům je obklopen stromy a lesem, brouky máme až v obýváku. Byty prosluněné od rána do večera. Do noci svítí strážní věž kancelářských budov s insomnickým režimem. Zdálky sem doléhá jen zvuk železnice.

Bydlí nás tady osm rodin, ale nájemci se často mění, tak si ani na sebe nestačíme zvyknout. Žijeme spíš vedle sebe, než spolu.

Do zahrady chodíme rovnou z obýváku. Jsme na ní kdykoliv to jde, já si pěstuju chilly a topinambury. U domu máme vlastní sezení a stůl. Když je večer hezky, uspořádáme malé letní kino na zahradě. Promítáme na prostěradlo, které věšíme z balkónu, od sousedů nad námi. Děti mají na zahradě ohrádku pro králíky a morčata. Sousedi chtějí koupit několik slepic a omdlávající kozu ¹, ale jak se o ně budou starat? A navíc tady toho moc nevypěstují. Největší trhák je stejně pískoviště. Všude se tu válí hračky a děti si je navzájem zaměňují, proto musí být všechno podepsané.

Oblíbenou zábavou je tunel na cyklostezce ² pod Vítkovem, je to jako opuštěný tunel dálnice. U domu je areál Pražácky ³, kam chodíme hlavně v letních pařácích na venkovní koupaliště.

Jeden den v týdnu chodím do práce. Najali jsme chůvu, která měla hlídat děti a uklízet, ale zjistili jsme, že chodí s dětmi do hospody, nakupovat a na úklid nesáhne. Tak jsme museli najít jinou.

Vzadu na pozemku je kemp, paneláková country atmosféra, dřevo na topení u hliníkové fasády, kouř z ohně a indiánské totemy. Psi na klouzačce a na kolotoči.

*Máš všechny trumfy mládí a ruce čistý máš,
Jen na tobě teď záleží, na jakou hru se dáš.
Musíš za svou pravdou stát,
musíš za svou pravdou stát. ⁴*

Protože ať to děláš, jak to děláš, vždy se najdou stovky lidí, kteří ti řeknou, že to děláš špatně.

křižovatky U Bulhara a vede podél Vítkova, až za křižovatkou Ohrada. Část cyklostezky vede bývalým železničním tunelem.

3 Pražáčka, zaniklá usedlost čp. 10

Usedlost Pražáčka stávala při severní straně Koněvovy ulice za křižovatkou Ohrada, ve směru z centra na východ. Vinice je zde doložena v 16. století, nejpozději k roku 1785 zde existovalo stavení, později rozšířené v rozlehlý dvorec. Malá vinička se při Pražačce udržela ještě na konci 18. století. Odkud se vzal název Pražáčka, není jasné, snad podle nějakého majitele Pražáka, na mapách bývalo ale její jméno psáno ve tvaru Brasatscha. Od roku 1800 patřila usedlost Janu Stomeovi a pak až do zániku v roce 1947 jeho rodině. Marie Stomeová, též držitelka usedlosti Ševčíkové, počala rozprodávat a parcelovat rozsáhlé pozemky příslušející k usedlosti. V polovině 60. let 19. století pro ni vypracoval pražský stavitel Karel Hartig plán na zastavění pole, které mělo přes 13 jiter. Do konce roku 1866 prodala Stomeová 19 stavebních míst a na nich bylo ještě téhož roku postaveno 6 domů. Tak bylo okolí postupně zastavěno, sama Pražáčka byla demolována po druhé světové válce při úpravách komunikací v této oblasti. LAŠŤOVKOVÁ, Barbora. *Pražské usedlosti*. 2. vyd. Praha: Libri, 2007, 359 s. *ISBN 978-80-7277-346-6*.

4 Z písně **Za svou pravdou stát**, Spirituál kvintet, původní píseň „Which Side Are You On? napsal roku 1931 Florence Reece.

Pozn.

Bývalé jesle, Nad Ohradou 2667, Praha — Žižkov

Roku 1967 bylo odborem výstavby schváleno vybudování objektu jeslí pro 70 dětí. Jesle byly tvořeny třemi pavilóny, hospodářským a pavilónem A a B. Roku 1996 byly jesle změněny na mateřskou školu, v roce 2000 byl provoz mateřské školy zastaven pro nedostatek přihlášených dětí. Stavba byla roku 2001 přebudovánaww na jídelnu, rehabilitační středisko a ubytovnu. Na zahradě objektu se nachází kemp Žižkov.

Pozemek sousedí s gymnáziem Na Pražačce, nedaleko je tramvajová zastávka Vozovna Žižkov a křižovatka Ohrada. Domy jsou v majetku městské části Prahy 3.

Dům je dvoupodlažní, nosnou konstrukci tvoří ocelová kostra z plnostěnných válcovaných I nosníků s modulem 6 x 6 metrů, vyztužená příčnými zděnými stěnami.

NÁVRH

Objekt je rekonstruován z městských peněz, pronajímá byty za sociální nájem mladým rodinám. Rodina zde může bydlet maximálně 5 let a každým rokem se zvyšuje nájem až na standartní výši. V domě A a B vznikne 8 bytů velikosti 2 + 1, každé 2 byty mají samostatný vstup. Přední část pozemku je využita jako zahrada pro byty. Hospodářský pavilón a zadní část pozemku je využit jako kemp.

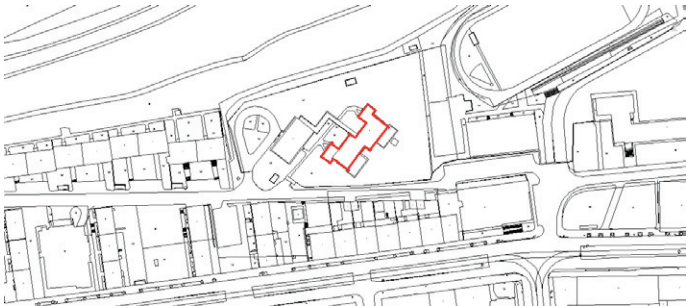
PŘÍZEMÍ

Byt 1, 4 – 90 m², byt 2, 3 – 105 m².

1. PATRO

Byt 5, 8 – 90 m², byt 7, 8 – 105 m².

Celkem byty 780 m².

Bývalé jesle, situace

Bývalé jesle, pohled od hlavního vstupu, vlevo hospodářský pavilon

Bývalé jesle, pohled ke vstupu

Bývalé jesle, schodiště

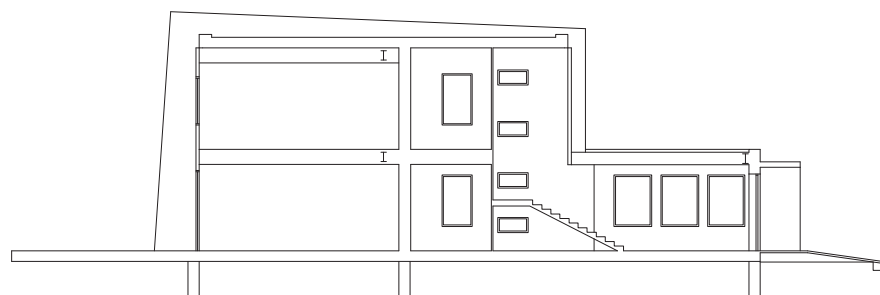
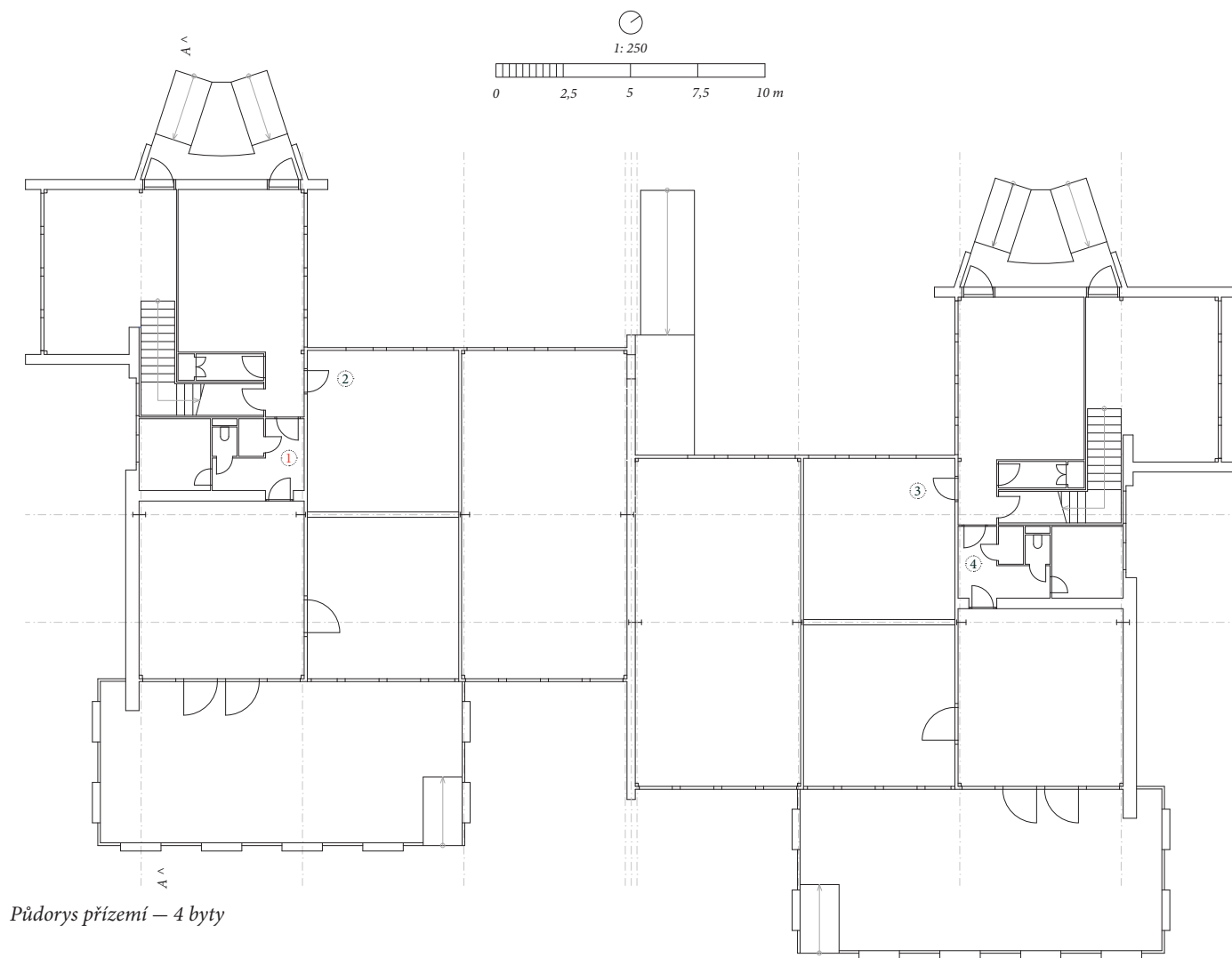

Bývalé jesle, country pohoda

¹ *Fainting goat*. In: Wikipedia [cit. 2014-05-26].

² **Tunel na cyklostezce**

Bývalá trať na Žižkově byla přeměněna na cyklostezku, která začíná u

Bývalé jesle, bydlení pro mladou rodinu, scénář č. 1

Děkuji za pomoc

Zdeňku Fikarovi, Ivoně Harvey, Janu Jünglingovi, Martině Kolafové, Tomáši Kosnarovi, Rostislavu Koryčánkovi, Heleně Krausové, Lence Lysoňkové, Emilu Přikrylovi, Marku Šilarovi, Barboře Šimonové, Michalu Širovi, Michalu Šiškoví, Míle Rothové, Milanu Valešovi, Ireně Vejvodové, Viktoru Vejvodovi, Davidu Vlčkovi, rodičům